

VEČERNI LIST

Posamezna številka 60 vin.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 60 vin.

Cene po pošti:

za celo leto . K 84.—
za pol leta . K 42.—
za četrt leta . K 21.—
za 1 mesec . . K 7.—

Za Ljubljano mesečno 7 K
za inozemstvo mesečno K 12.—

Uredništvo in uprava:
Kopitarjeva ulica št. 6
Uredn. telefon štev. 50

Zopet nova rdeča internacionala.

Ljubljana, 5. oktobra. Friedrich Adler, voditelj avstrijske socialdemokracije, je v pariški »Humanité« priobčil članek, v katerem razpravlja o vprašanju internacionala. Druga internacionala je mrtva, pokopal jo je socialpatriotizem, a tretja internacionala ne more dolgo obstati, ker je ekskluzivna in daje mesta le komunistom. Treba je, da se oživetvijo nova, prava internacionala, v kateri bo mesta za celokupni, razredno zavedni proletarij.

Sključiti naj se čim prej konferenca vseh strank, ki nočejo ne v Moskvo ne v Bruselj, da poiščejo pot do te nove internacionala.

Tako se socialdemokracija in komunizem cepita v vedno nove internacionala, druga je izginila, tretja propada, četrta snujejo, peta bo sledila četrta. In v isti meri se cepi moč delavstva v prid kapitalizmu. Taki so uspehi rdečih voditeljev delavstva!

Kako gospodarijo Judje.

Slika iz Nemške Avstrije.

Ljubljana, 5. sept. Na Dunaju se je te dni vršila poročna razprava proti pisatelju Hermanu Ohmeyerju, ker je v nekem članku dolžil bivšo judovsko upravo »Gospodarske zveze neaktivnih častnikov in enakovrednih nemških Avstrijcev« nepoštenega poslovanja. Ta gospodarska organizacija se je ustanovila malo pred prevratom 1. 1918. V njeno upravo so se takoj vgnezdili judje; nič manj nego 14 vodilnih mest je bilo v judovskih rokah.

V tem judovskem zboru sta se odlikovala po svojem pristno židovskem poslovanju posebno dva: podpredsednik Mann in vodja oblačilnice Landau. Na ta dva je predvsem letel Ohmeyerjev očitak. Nista pa tožila ta dva, ampak dva druga člana glavnega vodstva: dr. Horowitz in inž. Blau.

Na razpravi je Ohmeyer vstrajal na svojih trditvah in navajal dokaze. Landau je prišel brez sredstev v Zvezo in je temeljito izjavil pod. častno besedo, da nima nikakega premoženja, dobival vojaško ga-

žo. Toda po kratkem času je pa vložil v kupčije 400.000 K in se pečal z velikopoteznimi kupčijskimi akcijami.

Priča dr. Bleyer je izpovedal: Landau je delal milijonske kupčije. Njegovo današnje stanovanje je vredno deset milijonov kron in je tudi za toliko zavarovano. V tem so pa ubogi člani Zveze hodili brez srajce pod vojaško bluzo! Landau je celi dan imel kupčijske razgovore z raznimi posredovalci začeni z italijanskimi častniki pa do poljskih judov. Odboru je bilo vse to znano, pa ni proti Landauu ničesar ukrenil.

Sedanji predsednik Zveze — medtem se je bila izvršila volitev novega odbora — stotnik Mayer je potrdil, da je vladal pod prejšnjo judovsko upravo največji nered v Zvezi, da še do danes ni bilo mogoče izvesti obračuna, da so se popravljale knjige itd.

Porotniki so Ohmeyerja soglasno preglasili za nekrivega, nakar ga je sodni dvor oprostil.

Iz države pustolovca.

LDU Reka, 4. oktobra. (ZNU) Reška reggenza je izdala dekret, po katerem se ustanovi posebna komisija, da prouči način, kako bi se povzdignila trgovina in industrija na reškem ozemlju.

LDU Reka, 4. oktobra. (ZNU) S posebnim dekretom je reggenza ukrenila, da se sinese na Reki namesto drobiza porabljeni samo reške in italijanske poštne znamke. Kdor bo rabil drug drobiz, bo kaznovan z globo 10 do 500 lir in se mu eventualno odvzame trgovina.

LDU Reka, 4. oktobra. (ZNU) V četrtki je bila seja mestnega sveta, na kateri so debatirali o priznanju začasne vlade. Mestni načelnik Gigante je prečital d' Annunzjev list, ki zahteva, da mestni svet vsled raznih tendencioznih vesti, ki se širijo v mestu in v gotovem delu časopisja, jasno izjavi svoje stališče in da prizna začasno vlado in na ta način pokaže pred svetom ono soglasnost, ki v resnici obstaja med njim in mestom. Posamezni govorniki so zahtevali, da se brez diskusije prizna začasna vlada. Kljub temu pa je zahteval Host. Venturi, da se izvede debata, naglašajoč, da so pristaši reške ljudske stranke proti regenzi. Na Reki vlada še vedno revolucionarno stanje, ki je omogočilo, da se reši italijanstvo Reke, sedaj pa mora izvesti borbo tudi proti Giolittijevemu kabinetu. Grof Sforza je po konferenci v Spai izprijemil svoje stališče napram Reki in Italiji, ko se je postavil na stališče odrekanja. Hotel je govoriti tudi Misculin, pristaš ljudske stranke, toda galerija tega ni pripustila. Seja se je morala prekiniti, in sam Grossich je moral zastaviti ves svoj oseben vpliv in se pogajati z galerijo, da se omogoči Misculinu, da pride do besede.

Na koncu se je vendar posrečilo, da je zastopnik ljudske stranke izjavil stališče svoje stranke. Naglašal je italijanstvo svoje stranke in razlagal program, ki je do skrajnosti aneksnističen. Samo reški ljudski stranki gre zasluga, da je italijanska ljudska stranka priznala italijanstvo Reke. Reška ljudska stranka je hvaležna d' Annunziu, toda slediti mu ne more. Ko je govoril zastopnik Misculin in njegov somišljenik Depoli, se je galerija vedno vmešavala v njegov govor in delala razne medklice, posebno: »Živel kralj papež!« Na koncu je bil sprejet sklep, ki se glasi: Mestni svet

sprejema v vednost proklamacijo italijanske reggenze na Kvarneru in priznava začasno vlado, ki ji predseduje D' Annunzio in obljublja svoje sodelovanje z željo, da bi provizorična vlada v kratkem izvršila definitivno aneksijo Reke Italiji. — Po seji so se vršile običajne ovacije pred stanovanjem načelnika. Manifestanti so spotoma srečali D' Annunzia, ki jim je priporočal disciplino in opreznost proti vsem notranjim in zunanjim sovražnikom.

Porazi boljševikov.

LDU Varšava, 4. oktobra. (PBA) Frontno poročilo od 3. t. m.: Med zasledovanjem sovražnika smo zasedli kraj Mir. Zasedli smo tudi nekaj krajev vzhodno od Baranovičev. Naše brzo napredovanje povzroča v sovražnih vrstah vznemirjenje. Sovražne čete nimajo stikov s svojimi poveljniki. Pri Gorodišču smo ujeli sovjetsko brigado, ki se ni mogla več umakniti. Južno od Pripjeta je naša konjica napadla 44. boljševiško pehotno divizijo, zajela 200 mož in uplenila 6 strojníc.

LDU Moskva, 4. oktobra. (Brezlično.) Frontno poročilo od 3. t. m.: Pri Novogradku se vrše boji vzhodno od rek Njemen in Szczara. V okrožju Pinsk boji zapadno in južno od Luninca. Zavrtili smo sovražne napade pri Novo Konstantinovu.

DR. KOROŠEC PREVZAME MINISTRŠKE POSLE.

LDU Belgrad, 4. oktobra. Minister dr. Korošec, ki si je popolnoma opomogel od svoje bolezni, bo tekem tedna zopet prevzel svoje posle v železniškem ministrstvu.

IZVOZ KONJ IZ SLOVENIJE.

LDU Belgrad, 4. oktobra. Finančni odbor je na svoji zadnji seji sklenil na predlog ministra za kmetijstvo, da se dovoli izvoz konj iz Slovenije, in sicer koroške ter belgijske pasme, moškega spola. Razen tega je odobril, da se izvozi 2000 ovac za avstrijske vnovčevalnice za živino proti jamstvu uvoza plemenske živine iz Avstrije.

VOJNA ODŠKODNINA.

LDU Belgrad, 4. oktobra. Komisija, ki se je bavila z vprašanjem vojne odškodnine, je končala svoje delo. V kratkem bo objavljena naredba, s katero bodo definitivno rešena vprašanja vojne odškodnine.

Za kaj gre?

Pred dnevi je dr. Korošec v Mariboru podal nekaj vodilnih misli za volivni boj v konstituantno. Izrecno moramo poudarjati, da te vodilne misli niso kak volivni oklic celokupne stranke, marveč so to misli politika, ki je označil nekatere važnejše momente, ki bodo v volivnem boju merodajni. Strankino stališče bo podano v volivnem oklicu. Tam bo brez dvoma jasno in določno označen tudi socialni program stranke, ki ga delavstvo v dr. Koroševem govoru pogrša. Zato se nam zdi umestno, da poudarimo sledeče:

SLS temelji na programu, ki ni od danes, ki si ga je dalo slovensko ljudstvo, ki je po ogromni večini delavnega stanu, samo na katoliških shodih, na poznejših zborovanjih svojih zaupnikov in zadajci v Mariboru, na programu, ki nosi pečat dr. Krekovega duha. S tem programom SLS stoji in pade. Vse opravičene zahteve delavskega stanu je stranka že na svojem zadnjem zboru sprejela za svoje in pri tem ostane. Da se dr. Korošec to pot ni obsežnejše pečal z delavskim vprašanjem, bomo umeli, ako si predložimo, za kaj v bodočih volitvah gre.

28. novembra v Jugoslaviji ne bomo volili rednega parlamenta, ampak šele konstituantno, narodno skupščino, katere naloga bo samo ta, da nam da ustavo, temelj, na katerem bo šele mogoče zidati zgradbo našega notranjega državnega življenja. V konstituenti se morajo vsa tri jugoslovanska plemena iskreno pogledati iz oči v oči in se končno veljavno dogovoriti o svojih pravicah in dolžnostih v novi skupni domovini. Tu se mora končno veljavno in za vse čase ugotoviti in zjamčiti, da smo vsi trije bratje: Slovenci, Hrvati in Srbi, v hiši svojih očetov, na svoji zemlji, v svoji državi v vsem in popolnoma enakopravni. Da imamo vsi enake dolžnosti, enaka bremena, pa tudi vsi enake pravice, enake svoboščine. Da bo vsak izmed nas vedel, da s svojimi žrtvami, ki jih doprinaša državi, dela za vse, a da enako tudi vsi drugi delajo zanj. To je prvo in glavno, ako hočemo, da bo naša domovina obstala in se bomo mogli vsi z verno posvetiti delu za razvoj in napredek. In to nam more in mora zagotoviti ustava.

Drugič je treba, da si vsi trije bratje sporazumno določimo vsakemu svoj delokrog v njegovem ožjem domovanju. Dasi smo bratje, v vsem enakopravni in enako obvezani, vendar imamo vsak svojo družino z njenimi posebnimi potrebami in možnostmi. Vsak izmed nas ima tudi svoj poseben dom in posest, nekateri imajo tudi že vnuke z lastnimi domovi in posestjo. Kakor vsak dom, so tudi ti domovi sinov in potomcev velike jugoslovanske družine urejeni vsak na svoj poseben način, v njih je zbranega mnogo dragocenosti, mnogo predanj, ki so domačinom vse ljube in drage, ki so jim za skladen razvoj, za mirno in zadovoljno življenje nujno potrebne. Nikakor ne gre, da bi sedaj vse te domove in njihove člane izpremešali med seboj in zahtevali, da bi se vsak Slovenec čutil ravno tako domačega v Belgradu in Zagrebu, kakor vsak Srb in Hrvat v Ljubljani, oziroma v Belgradu. To je nezmislno in kaj takega more zahtevati samo kak izkoreninjeni inteligent in liberalni demokrat ter zagrizeni centralist dr. Ilešičev akova. Tudi je jasno, da mora vsak izmed bratov biti v svoji hiši do gotove meje gospodar, da more svoji družini gospodariti in skrbeti za njene neposredne potrebe, katere on sam najbolje pozna. Vzajemno pa morajo vsi bratje skrbeti za varnost meja, za promet, za denarstvo, za kupčijo z inozemstvom; sploh nastopajo vsi bratje kot eno v vsem, kar tiče neposredno celote in kadar gre za odnošaje z zunanjim svetom. Vsak pameten človek mora priznati, da bo le temeljem take notranje uredbe, ki ji pravimo pokrajinska avtonomija, v naši državi vladal red in mir in se bo mogla uspešno razvijati.

Dalje hočemo vedeti, da bo naša vera, ki nam je bila dolge vekove edina moč in opora, ostala na svojem častnem, visokem

mestu, svobodna in neomejena vladarica nad našo vestjo in voditeljica naših duš.

Vse to so temelji, na katerih bomo šele mogli trdno in trajno graditi dalje. In te temelje nam mora dati ustava. Za to v prvi vrsti gre torej sedaj, da v konstituantno izvolimo moze, katerih osebnost in načela jamčijo za to, da nam bodo dali ustavo v gori označenem zmislu.

Jasno pa je kot beli dan, da so z vprašanjem ustave spojene tudi važne socialne zadeve, brez katerih delavstvo ne vidi nobenega jamstva za srečno bodočnost. Volivni boj se bo sukal tedaj tudi o temeljnih socialnih načelih, na katerih se bo v poznejših dobah gradila delavska zakonodaja. To podrobno socialno zakonodajstvo bo prepuščeno rednemu parlamentu, ki se bo sešel, ko bo konstituenta položila ustavne temelje državi. Tedaj bo tudi naš celotni socialni program prišel do veljave in do uresničenja.

Z eno besedo: V konstituenti bomo bili boj za uveljavljenje socialnega načela, v parlamentu pa za izvršitev socialnega dela! S tem stopa krščansko socialno delavstvo v volivni boj!

Prosta vožnja na Koroško za glasovalce 10. t. m.

LDU Velikovec, dne 5. oktobra. Narodni svet za Koroško je prejel od obratnega ravnateljstva južne železnice nastopno naznanilo:

Dovoljujemo si Vam sporočiti, da je zadeva glede brezplačne vožnje že rešena v sporazumu z deželno vlado in državno železnico, ter da smo postaje o tem ravno kar obvestili. Dovolili smo prosto vožnjo v času od 1. do 10. oktobra za tja (na Koroško) in od 10.—17. oktobra za nazaj (povratk). Pri blagajni žigosane glasovne izkaznice ali potrdila glasovalnih občin služijo obenem kot vozni listki za obe smeri. Te ugodnosti veljajo za naše proge južne železnice, Radgono—Ljutomer, Bače—Pokrač in za vse naše male železnice. Tudi državna železnica je izdala podobno izjavo.

Čujte koroški Slovenci!

Nemška Avstrija je imela takoj prvo leto svojega obstoja čez deset milijard primanjkljaja. Ali boste res tako nespametni, da boste glasovali za državo — republiko dolgov? Ne, nikdar! Svoj glas boste oddali Jugoslaviji!

BOSANSKI RADIKALCI.

LDU Sarajevo, 4. oktobra. Včeraj dopoldne je bil sestanek zaupnikov radikalne stranke, na katerem je objasnili dr. Srškič program stranke, ki je bil odobren na zadnji konferenci radikalne stranke v Belgradu. Naglašal je, da se program radikalne stranke glede agrarnega vprašanja strinja z zahtevami kmetov.

DELAJSKO GIBANJE.

LDU Pariz, 4. okt. (Havas) Listi poročajo iz Londona: V političnih krogih se govori, da se bo kabinet preosnoval takoj, ko se izpremeni položaj, ki ga je povzročilo delavsko gibanje.

LDU Moskva, 4. okt. (DunKU) Po poročilih iz Vladivostoka so začeli na Japonskem stavkati rudarji.

LDU Pariz, 4. okt. (DunKU) Kakor javlja »Matin« iz Londona, so v Indiji izbruhnili delavski nemiri.

Kdor glasuje za Avstrijo, sili pod nemško piketnaubo in bo šel z Nemčijo v novo vojsko!

